

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 8 § i lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås att 8 § 1 mom. i lagen ändras så att överföringen av ansvaret för att ordna försäljningen av fisketillstånd enligt artikel 10 i avtalet om fisket i Tana älv från närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland till det i området behöriga fiskeriområdet sker två år senare, det vill säga den 1 januari 2021 i stället för den 1 januari 2019.

Avsikten är att lagen ska träda i kraft den 1 mars 2019.

MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen och som hänför sig till avtalet mellan Finland och Norge om fisket i Tana älv har satts i kraft genom lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag (176/2017), nedan *ikraftsättandelagen*. I ikraftsättandelagen föreskrivs det bland annat om vilka aktörer som svarar för de uppgifter som hänför sig till verkställandet av avtalet i Finland. Dessutom innehåller lagen närmare bestämmelser om försäljningen av fisketillstånd och rapporteringen av fångst.

Enligt 8 § 1 mom. i ikraftsättandelagen är det närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland, nedan *NTM-centralen i Lappland*, som svarar för försäljningen av fisketillstånd fram till den 1 januari 2019, då försäljningen av tillstånd enligt samma moment överförs till det i området behöriga fiskeriområdet. Enligt lagen om fiske (379/2015) är fiskeriområdena offentligt-rättsliga föreningar som har till syfte att utveckla fiskerihushållningen inom det egna området och främja samverkan mellan medlemmarna för ett hållbart nyttjande och hållbar vård av fiskeresurserna (23 §). Fiskeriområdena ska enligt lagen inleda sin verksamhet vid ingången av 2019 och ersätter då de tidigare fiskeområdena, vars verksamhet upphör vid utgången av 2018. De nya fiskeområdenas gränser fastställdes genom beslut av fiskerimyndigheten den 13 december 2017. Utsjoki fiskeriområde omfattar alla Tana älvs vattendrag. Fiskeriområdet bildades genom att ett område i Enare fiskeområde som hörde till Tana älvs vattendrag fördes över till det som tidigare var Utsjoki fiskeområde.

De nya fiskeriområdena kan alltså inleda sin verksamhet tidigast den 1 januari 2019, då de beslut som NTM-centralerna har fattat med stöd av 22 § i lagen om fiske för att fastställa fiskeriområdenas gränser börjar tillämpas i enlighet med övergångsbestämmelsen i 129 § i lagen om fiske. De fiskeområden som avses i 68 § i den upphävda lagen om fiske sköter fiskeriområdenas uppgifter enligt 24 § 3–5, 8 och 9 punkten i lagen om fiske till och med den 31 december 2018. Den behörighet som fiskeområdena har under övergångstiden ger dem ingen möjlighet att ingå förbindelser i anknytning till försäljningen av fisketillstånd för de fiskeriområden som ska inleda sin verksamhet vid ingången av 2019.

Den som svarar för försäljningen av tillstånd ska sköta försäljningen av de tillståndstyper som anges i 4 § i fiskestadgan för Tana älv i Finland. När det gäller sådana tillstånd enligt 1 och 2 punkten i paragrafen, som säljs till lokala fiskare, ska tillståndssäljaren vid behov kontrollera att köparen uppfyller villkoret om fast bosättning i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag enligt 9 § i ikraftsättandelagen. De tillstånd som reserverats för fisketurism ska säljas i en webbutik med hjälp av ett program för försäljning av tillstånd och mot den tillståndskod som köparen får i samband med köpet ska de lösas ut på de platser där tillstånd säljs på orten i fråga. De tillstånd som får säljas delas upp veckovis mellan Finland och Norge inom ramen för den fastställda tillståndskvoten. Likaså har det i programmet för försäljning av tillstånd tagits hänsyn till den tillståndskvot som reserverats för ägare som bor utanför älvdalarna vid Tana älvs vattendrag. De tillstånd som har ingått i deras tillståndskvot men som inte har blivit utnyttjade har återgått till försäljning för fisketurister om de inte har reserverats senast på den föregående veckans fredag. Systemet när det gäller tillstånden för ägare som bor någon annanstans har varit att man löser ut dem vid platsen för försäljning av lokala tillstånd i Utsjoki, och samtidigt har även omfattningen av fiskerätten kontrollerats utifrån fastighetsuppgifterna och båtar registrerats.

För att underlätta uppgiften att sälja tillstånd har NTM-centralen i Lappland skapat ett elektroniskt system för försäljning av tillstånd. Via detta system säljs även den kvot av fritidsfisketillstånden som enligt 5 § 3 mom. i fiskestadgan kan reserveras för sådana innehavare av fiskerätt som avses i 2 § 1 mom. 2 punkten i fiskestadgan. Om kvoten ska utnyttjas ska det i systemet anges uppgifter om fastighetsinnehav. Uppgiften att sälja tillstånd är mera krävande här än när

det gäller tillstånd som säljs för många andra fiskeområden, eftersom antalet tillstånd som säljs har begränsats genom en kvot så att det är betydligt mindre än efterfrågan. En del av de tillstånd som säljs kräver också att tillståndshavaren antingen är fast bosatt i älvdalarna vid Tana älvs vattendrag eller äger fiskerättigheter av en viss omfattning.

Den som svarar för tillståndsförsäljningen fördelar även i enlighet med 11 § i ikraftsättandelagen tillståndsinktäkterna från det föregående året som ersättningar enligt 8 § 1 mom. 1 punkten till ägarna av vattenområden inom gränsälvområdet och fungerar i enlighet med 15 § i ikraftsättandelagen som en sådan tjänsteleverantör enligt V avd. 1 kap. 1 § i lagen om transportservice (320/2017) som bistår i registreringsuppgifter och som sköter uppgifter enligt 3 § i samma kapitel, samt utför för Transport- och kommunikationsverkets registreringsbeslut en bedömning av huruvida villkoren för registreringsrätten är uppfyllda.

Uppgiften att sälja tillstånd har hittills utförts delvis såsom tjänsteuppdrag hos NTM-centralen i Lappland. Utöver det har jord- och skogsbruksministeriet beviljat NTM-centralen i Lappland ett anslag som har använts till att anställa personal för uppgifterna att sälja tillstånd och registrera båtar samt för uppgifter i anknytning till bland annat fiskeövervakningen.

1.2 Bedömning av nuläget

Enligt lagen om fiske ska fiskeriområdena inleda sin verksamhet vid ingången av 2019. Tidpunkten för när fiskeriområdet ska inleda sin verksamhet och ordnandet av försäljningen av fisketillstånd ska överföras från NTM-centralen i Lappland till fiskeriområdet är alltså i bägge fallen vid ingången av 2019. Med beaktande av den tid som behövs för att organisera fiskeriområdena på det sätt som föreskrivs i lagen om fiske beräknas den nuvarande tidsplanen för tillståndsförsäljningen utgöra en risk med tanke på en lyckad tillståndsförsäljning. Fiskeriområdet måste börja vidta åtgärder i anknytning till ordnandet av tillståndsförsäljningen så gott som omedelbart, vilket med beaktande av de andra moment som ansluter sig till starten av den nya organisationen kan visa sig vara mycket svårt. Förutom tillståndsförsäljningen kommer fiskeriområdet även att få uppgifter som gäller registreringen av båtar som används vid fiske.

Tillsammans med Utsjoki fiskeområde har det förts diskussioner om överföringen av uppgiften att sälja tillstånd till Utsjoki fiskeriområde, men man har inte kommit fram till någon lösning för hur man ska kunna säkerställa att tidsramen för överföringen av uppgifterna räcker till och att kostnaderna hålls skäliga.

Man kan inte låta tillståndsförsäljningen bero på exempelvis omständigheter såsom om fiskeriområdet hinner organisera sig och tillräckligt snabbt utse sådana personer som behövs för en framgångsrik skötsel av tillståndsförsäljningen eller att besluten överklagas.

För att säkerställa en sömlös övergång i skötseln av de uppgifter som gäller tillståndsförsäljning och registrering av båtar i samband med ändringen av vem som ska svara för dessa uppgifter föreslås det därför att övergångstiden förlängs med två år.

2 Föreslagna ändringar

Det föreslås att 8 § 1 mom. i ikraftsättandelagen ändras så att överföringen av uppgiften att sälja tillstånd till det i området behöriga fiskeriområdet sker två år senare, det vill säga den 1 januari 2021 i stället för den 1 januari 2019. Det föreslås att övergångstiden förlängs med två år för att säkerställa att fiskeriområdet får igång sin verksamhet innan det ska börja sköta tillståndsförsäljningen. En förlängning av övergångstiden med två år ger även bättre möjligheter för fiskeriområdet att hinna sätta sig in i de uppgifter som överförs till det och exempelvis vid behov hinna utbilda de personer som i framtiden ska sköta uppgifterna. En övergångstid på två år är också bättre än en övergångstid på ett år med tanke på samarbetet mellan NTM-centralen i Lappland och fiskeriområdet under övergångstiden. Det föreslås inga andra ändringar i momentet.

3 Propositionens konsekvenser

Propositionen har inga betydande konsekvenser för den offentliga ekonomin. NTM-centralen i Lappland får enligt nuvarande praxis ett separat anslag för uppgifter som ansluter sig till tillståndsförsäljning, registrering av båtar och fiskeövervakning. Anslaget storlek motsvarar den andel av försäljningen av fisketillstånd för Tana älv som influtit till staten. Avsikten är att en del av anslaget ska styras till det i området behöriga fiskeriområdet i stället för till NTM-centralen efter att uppgifterna har överförs. Behovet av finansiering för ordnandet av tillståndsförsäljningen beräknas öka något eftersom en del av arbetet i dag utförs som tjänsteuppdrag vid NTM-centralen i Lappland.

Genom en förlängning av övergångstiden för tillståndsförsäljningen strävar man efter att undvika risken för att den nya organisationen inte ska lyckas inleda försäljningen av tillstånd inom den tidsram som föreskrivits i den gällande lagen. Om tillståndsförsäljningen misslyckas innebär det en betydande ekonomisk förlust för de lokala näringar som byggts upp kring fisket. En smidig tillståndsförsäljning har stor betydelse framför allt för turistföretagarna i området. Fisketurismen vid Tana älv är en viktig näring för dem och de förändringar som det nya fiskeavtalet har fört med sig för utbudet av tillstånd har redan nu ansträngt deras ekonomi.

Förutom att trygga förutsättningarna för de lokala turistföretagarnas näringsverksamhet är ett annat mål med förlängningen av övergångstiden att trygga ställningen för de lokala innehavarna av fiskerätt och de rättighetshavare som bor på annan ort och att trygga deras möjligheter att utnyttja sin fiskerätt. Enligt artikel 10 i avtalet mellan Finland och Norge om fisket i Tana älv ska den som vill fiska på gränsälvsträckningen lösa fisketillstånd innan fisket inleds. Enligt avtalet ansvarar parterna för att organisera försäljningen av tillstånd. Om organiseringen av tillståndsförsäljningen äventyras kan det alltså även begränsa möjligheterna för de lokala innehavarna av fiskerätt såväl som de rättighetshavare som bor på annan ort att utnyttja sin fiskerätt, i det fall att tillståndsförsäljningen inte kan ordnas.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet. Nödvändigheten av en lagändring kartlades i Utsjoki den 29–30 oktober under flera diskussionsmöten med turistföretagare, delägarlag för samfälliga vattenområden, Utsjoki fiskeområde och Utsjoki kommun. På grund av att ärendet var brådskande sändes propositionen på en två veckor lång remissbehandling mellan den 8 och 21 november.

Utlåtande om propositionen begärdes av finansministeriet, justitieministeriet, NTM-centralen i Lappland, Forststyrelsen, Naturresursinstitutet, delägarlagen i Nuorgam, Outakoski, Utsjoki kyrkby och Veahčaknjárga, Utsjoki och Enare fiskeområden, delägarlagen i Alatalo, Iivana och Pikkujärvi, Tenonlaakson Yrittäjät ry, Saamelaismatkailu ja -yrittäjät ry, Sametinget, Tenon kiinteistönomistajat ry, Lapin Vapaa-ajankalastajat ry, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf, Centralförbundet för Fiskerihushållning rf och Lapin kalatalouskeskus.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen har samband med två andra propositioner som behandlas av riksdagen: regeringens proposition om inrättande av landskap (RP 15/2017 rd) och regeringens proposition om verkställigheten av landskapsreformen och om omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter (RP 14/2018 rd). Om landskapsreformen genomförs innebär det att närings-, trafik- och miljöcentralerna läggs ner genom den införandelag som ingår i regeringens proposition om verkställigheten av landskapsreformen och om omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter. Detta innebär att den behörighet och de uppgifter som föreskrivits för närings-, trafik- och miljöcentralen i framtiden ska höra till landskapet. Eftersom landskapsreformen ännu behandlas av riksdagen och lagarna ännu inte har antagits har det emellertid inte varit möjligt att direkt skriva in landskapen i stället för närings-, trafik- och miljöcentralerna i propositionen. Avsikten är att landskapsreformen ska träda i kraft den 1 januari 2021,

det vill säga vid samma tidpunkt som den behörighet som gäller försäljningen av fisketillstånd och uppgifter i anknytning till registreringen av fiskebåtar överförs till fiskeriområdet.

6 Ikraftträdande

Det föreslås att lagen ska träda i kraft den 1 mars 2019. I så fall kommer den behörighet som gäller tillståndsförsäljning enligt 8 § och registrering av båtar enligt 15 § temporärt att överföras till fiskeriområdet den 1 januari 2019, men kommer sedan i enlighet med den föreslagna lagändringen att återgå till NTM-centralen i Lappland den 1 mars 2019. Därefter gäller den till utgången av övergångstiden.

7 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 8 § i lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sättande i kraft och tillämpning av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet med Norge om fisket i Tana älvs vattendrag (176/2017) 8 § 1 mom. som följer:

8 §

Ordnandet av försäljningen av fisketillstånd

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland svarar för ordnandet av försäljningen av fisketillstånd enligt artikel 10 i avtalet. Från och med den 1 januari 2021 svarar det i området behöriga fiskeriområdet för ordnandet av försäljningen av fisketillstånd.

Denna lag träder i kraft den xx xxx 20xx.

Helsingfors den xx xxx 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä